ומי מעכבא והתניא יזאת תורת הנזיר א)אבין שיש לו כפים בין שאין לו כפים ואלא הא דתניא זאת תורת הנזיר בין שיש לו שער בין שאין לו שער הכי נמי דלא מעכבא בוהתניא נזיר ממורט בש"א גאינו צריך להעביר תער על ראשו וב"ה אומרים צריך להעביר תער על ראשו ואמר רבינא מאי אינו צריך לב"ש אינו צריך גאין לו תקנה הא לב"ה יש לו תקנה והיינו דרבי פרת דאמר ר' פרת ב"ש ורבי אליעזר אמרו דבר אחד מאי ר' אליעזר דדתניא ה)גאין לו בהן יד ורגל אין לו טהרה עולמית דברי ורבי אליעזר רבי שמעון אומר יניחנו על מקומו ויצא וחכ"א יניח על של שמאל ויצא לישנא אחרינא אמרי לה אמר (א) רב תנופה בנזיר מעכבת אליבא דמאן אילימא אליבא דרבי אליעזר פשיטא האמר רבי אליעזר אחר מעשים כולם אלא אליבא דרבנן השתא יש לומר תגלחת אמרי רבנן לא מעכבא תנופה מיבעיא ומי לא מעכבא והתניא זאת תורת הנזיר בין שיש לו כפים ובין שאין לו כפים ואלא הא דתניא זאת תורת הנזיר בין שיש לו שער ובין שאין לו שער הכי נמי דמעכבא והתניא נזיר ממורט בש"א אינו צריך להעביר תער על ראשו וב"ה אומרים צריך אמר רבי אבינא מאי צריך לבית הלל צריך ואין לו תקנה לב"ש יש לו תקנה ופליגא דרבי פרת: **מתני'** זגילח על הזבח ונמצא פסול תגלחתו פסולה וזבחיו לא עלו לו חגילח על החטאת שלא לשמה ואח"כ הביא קרבנותיו לשמן תגלחתו פסולה וזבחיו לא עלו לו טגילח על העולה או על השלמים שלא לשמן ואח"כ הביא קרבנותיו לשמן תגלחתו פסולה וזבחיו לא עלו לו רבי שמעון אומר אותו הזבח לא עלה לו אבל שאר זבחים עלו לו יואם גילח על שלשתן ונמצא אחד מהן כשר תגלחתו כשרה ויביא שאר זבחים: **גמ'** אמר רב אדא בר אהבה זאת אומרת קסבר ר"ש נזיר שגילח על שלמי נדבה יצא מאי טעמ' דאמר קרא א] בונתן על האש אשר תחת זבח השלמים ולא כתב על שלמיו:

מתני'

ונמצא פסול. ב] נשפך דמו או יצא או נטמא: **תגלחתו** פסולה. דהואיל ובשעת תגלחתו לא נזרק אפי' א' מן הדמים כהכשר ה"ל כגלחוהו לסטים1 וגילחוהו לסטים לאחר מלאת אמרינן ריש פירקין לר"א סותר ז' לרבנן שלשים: **וזבחיו** לא עלו לו. שאר הזבחים שהקריב אחרי התגלחת פסולה לא עלו לו דהואיל והיה צריך לשהות (לא מלי) עד שיגדל שערו והקרבת שאר הזבחים לא היה ראוי לתגלחת יש להחשיב הזבחים כאילו הקריב2 קודם או תוך מלאת: **גילח** על החטאת שלא לשמה כו'. דקיימא לן [ריש זבחים] כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה חוץ מן הפסח ומחטאת: **גילח** על העולה שלא לשמה או על השלמים ואח"כ הקריב השאר לשמן תגלחתו פסולה. דהואיל ולא עלו לשם חובה3 עולה ושלמים דנזיר ה"ל כגילח על עולה ושלמי נדבה ולא יועיל: **ר"ש** אומר אותו הזבח. שנשחט שלא לשמה לא עלה לו לשם חובה וצריך להביא ג] [זבח אחר במקומו]: ושאר כל הזבחים עלו לו. כר"ש בגמ' דאמרי' מגלח על שלמי נדבה יצא: ד] **אחר**4 עשותו שלשתן ונמצא אחד מהן כשר. והאחרים פסולים תגלחתו כשרה לדברי הכל: **קסבר** ר"ש נזיר שגילח על שלמי נדבה יצא. שהרי עולה ושלמי נזיר ששחטן שלא לשמן הרי הן כנדבה: **מאי** טעמא דאמר קרא ה] [תחת זבח] השלמים (במדבר ו)6 ולא כתוב שלמיו7. * מדשני קרא [בזבחים]8 דרשינן בפרק התודה (מנחות עח.) לרבות שלמי נזיר לאקשויי לשמן ולכמה דברים וה"ה דמקשי להו [למימר] ותודה9 שהיא שלמים אם גילח עליו יצא:

ונטמא

ומי מעכבא. בנזיר: **והתניא זאת תורת הנזיר בין שיש לו כפים.** לקיים מצות תנופה ובין שאין לו כפים שהתנופה אינה מעכבת: ותסברא דהא דתני בין שיש לו כפים כו' דקא בעי למימר דאינה מעכבת ואלא הא דתניא זאת תורת הנזיר כו' ה"נ דכי אין לו שער לא מיעכבא דהא דכתיב וגלח את שער ראש נזרו אע"פ שאין לו שיער יצא ומי מצית אמרת הכי והתניא נזיר ממורט שאין לו שיער בית שמאי אומרים אינו צריך להעביר תער על בשרו(ו) וב"ה אומרים צריך: **ואמר רבינא.** עלה דההיא מתני' אינו צריך דקאמרי ב"ש: **אין לו תקנה.** הואיל ואין יכולין לקיים בו מצות גילוח. אבל לב"ה דאמרי צריך לדידהו יש לו תקנה בהעברת תער בעלמא ואע"פ שאין שם שיער שיהא מגלח ממנו: **והיינו דרבי פרת.** דאמר במכילתא אחריתי(ז) דבית שמאי דהכא ור' אליעזר אמרו דבר אחד ב"ש הא דאמרן שאין לו תקנה הואיל ואין יכול לקיים בו מצות גילוח(ח): **ור' אליעזר דתניא אין למצורע בהן יד ובהן רגל אין לו טהרה עולמית.** לפי שאין יכול לקיים בו מתן דם ושמן על בהן ידו. שמע מינה דמדקאמר ר' פרת דב"ש ור' אליעזר אמרו דבר אחד ושמעינן להו לב"ש דאמרי דתגלחת שיער מעכבא דרבי אליעזר נמי קאי כוותייהו דאית להו דתנופה מעכבא והאיך מתני' דתני בין שאין לו כפים כו' [ע"כ] דמעכבא משמע: ל"א (א) **אמר רב תנופה בנזיר מעכבת.** ותנופה מי מעכבא ואפילו לר"א והא תניא זאת תורת הנזיר כו' כדלעיל אלמא דלא מעכבא ותסברא דלא מעכבא ואלא הא דתניא כו' ואי מוקמת לה להאיך כגון דלא מעכבא הא דתני' נזיר ממורט ב"ש אומרים א"צ כו' שאפי' בלא העברה מותר ביין וב"ה אומרים צריך להעביר תער ומדאינו יכול לקיים בו מצות גילוח והוא צריך גילוח דהא צריך לכך אלמא דנזיר שאין לו שיער אין לו תקנה דתגלחת שיער מעכבא ומדהא מעכבא תנופה נמי מעכבא ב)וכדרב א"ר אבינא לעולם תנופה לא מעכבא והאי דקא משמע לן דב"ש וב"ה איפכא הויא דמאי אינו צריך לב"ש דקאמר דאין לו תקנה והכי אמרי ב"ש אינו צריך להעביר תער על ראשו עדיין לא יהא מותר מפני שאין שם העברת שער אבל לב"ה יש לו תקנה והכי משמע צריך נזה להעביר תער על ראשו ואף על פי שאין שם שיער יצא ידי חובתו ואף על גב דליכא גילוח ולעולם לב"ה גילוח לא מעכבא והוא הדין לתנופה וקשיא ג)לרב והיינו דר' פרת: **וחכמים אומרים אין לו בהן ימין נותנו על בהן שמאל ויצא לשון אחר אמרי לה אמר** (ג) ד)**רב תנופה מעכבת בנזיר כו' ומי לא מעכבא ואפילו לרבנן והא תניא זאת תורת הנזיר בין שאין לו כפים.** משמע דצריך תנופה דתנופה מעכבא ומי מעכבא ואלא הא דתני' זאת תורת הנזיר בין שאין לו שיער והתניא נזיר ממורט ב"ה אומרים צריך להעביר תער על ראשו דמשמע דיעביר על ראשו ויצא דלא מעכבא דיש לו תקנה אלמא הא נמי דתני בין שאין לו כפים ה"נ דלא מעכבא וקשיא לרבא אמר רבינא לעולם אימא לך דמעכבא כרבא מאי צריך לב"ה צריך ואין לו תקנה דמעכבא הא לב"ש יש לו תקנה ופליגא דרבי פרת דאמר דב"ש ור"א אמרו דבר אחד כו': **מתני' גילח.** על אחד מזבחיו: **ונמצא פסול תגלחתו פסולה.** וסותר שלשים וזבחיו שהפריש עכשיו לא עלו ה) וצריך להביא אחרים במקומן: **גילח על חטאת שלא לשמה.** כלומר שנעשית שלא לשם חטאת: **ואח"כ הביא שאר קרבנותיו.** כגון עולה ושלמים לשמן וכן אם גילח על העולה או על השלמים שנעשו שלא לשמן ו)וכולן תגלחתן פסולה וסותר שלשים ומביא קרבנות אחרים במקום שלשתן: **ר"ש אומר.** אם גילח על העולה או על השלמים שלא לשמן ושאר קרבנות הביא לשמן תגלחתו כשרה ושאר זבחים עלו לו אבל אותו הזבח בלבד לא עלה לו ויביא זבח אחר במקומו. והיינו טעמא דתגלחתו כשרה דהואיל וזבח אחר בעלמא כשר הוא דתנן [בריש זבחים] כל הזבחים ששחטן שלא לשמן כשרין אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה ה"נ כשרה לתגלחתו אבל במקום שגילח על החטאת שעשאה שלא לשמה מודה ר"ש דתגלחתו פסולה לפי שזבחו פסול הוא כדתנן (שם) כל הזבחים כו' חוץ מן החטאת ששחטה שלא לשמה ז) פסולה: **ואם גילח על שלשתן.** סתם ונמצא אחד מהן כשר תגלחתו כשרה לדברי הכל שהרי על זבח כשר נמי (ד) גילח ויביא שאר זבחים במקום הפסולין: **גמ' אמר רב אדא בר אהבה.** מדמתני ר' שמעון כי גילח על זבח כשר אע"ג דלא עלה לבעלים לשם חובה תגלחתו כשרה: **זאת אומרת דקסבר ר"ש נזיר שגילח על שלמי נדבה יצא.** **ובלבד שיביא** קרבנותיו משלם דאילו כי גילח על השלמים שלא לשמן מאי הוו נדבה דאמר מר (שם) כאשר נדרת לי"י אלהיך נדבה [דברים כג] אם כמו שנדרת יהא נדר ואם לאו יהא נדבה ואמר ר"ש דתגלחתו כשרה: **דאמר קרא.** וגלח הנזיר וכתיב ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים ולא כתיב ח)על שלמיו דאילו נאמר שלמיו הוה משמע שלמי נזיר ממש והשתא דכתיב השלמים אלמא אפילו על שלמי נדבה יצא:

מתני'

עין משפט נר מצוה

קח א ב מיי' פ"ח מהל' נזירות הל' ה וע"ש בכ"מ:

קט ג מיי' פ"ה מהל' מחוסרי כפרה הל' א סמג עשין ריח ריט רכ רכא:

קי ד ה מיי' פ"ח מהל' נזירות הל' ח:

קיא ו מיי' שם הלכה ט:

קיב ז מיי' שם הלכה י:

◆

נוסחת הריב"ן

א) אמרינן לה אמר רבא תנופה בנזיר כו' תנופה מיבעיא דלא מעכבא אליבא דרבנן פשיטא דלא מעכבא דהא הויא לה שירי מצוה. ולא מעכבא תנופה אליבא דרבנן בתמיה והתניא זאת תורת הנזיר בין שיש לו כפים בין שאין לו כפים דבעינן שיעשה מה שאמור בפרשה ואפי' תנופה אלמא דמעכבא ותסברא דהא דתני בין שיש לו כפים דקא בעי למימר דמעכבא ואלא הא דתניא כו' בין שאין לו שער כו' ה"נ דמעכבא אליבא דרבנן והתניא נזיר ממורט כו' ואמר ר' אבינא מאי צריך דקאמרי ב"ה צריך ואין לו תקנה לפי שא"א לקיים העברת שער הא לב"ש דאמרי דאינו צריך יש לו תקנה דאפי' העברת תער לא בעי דהעברת שער לא מעכבא ביה והיינו פליגא דר' פרת דאילו ר' פרת אמר דב"ש ור"א אמרו ד"א דצריך ואין לו תקנה כגון נגבי מצורע בין נגבי נזיר ואילו לדידן סבירא לן השתא דב"ה ור"א אמרו ד"א דיש לו תקנה ולא מעכבא ש"מ דלרבנן העברת שער לא מעכבא וה"נ תנופה לא מעכבא ואיכא דמפרשי לה לכולה שמעתא בלשון אחר אמר רבא תנופה כו': ב) ולכדרבא כו' דקא אמרי דב"ש וב"ה איפכא: ג) לרבא: ד) רבא: ה) לא עלו לו: ו) כשולן: ז) שהיא פסולה: ח) ולא כתיב שלמיו:

◆

הגהות התוספות

1. נ"ל כגלחוהו לסטים לאחר מלאת. 2. נ"ל הקריבם. 3. נ"ל חובה. 4. תיבות "כר"ש בגמ' דאמרי'" נמחק. ונ"ל דמפרש בגמ' דקסבר ר"ש המגלח על כו'. 5. נ"ל ואם גילח על שלשתן, פירוש אחר עשותו כו'. 6. תיבות "תחת זבח השלמים" נמחק. ונ"ל זבח תודת שלמיו (ויקרא ז'). 7. נ"ל שלמים וכ"ה בס"י. 8. תיבת בזבחים נמחק. ונ"ל בדיבוריה. 9. תיבות למימר ותודה נמחק. ונ"ל לתודה.

◆

פי' הרא"ש

מעכבת: ומי מעכבא. אפי' לר"א והתניא זאת תורת הנזיר בין שיש לו כפים בין שאין לו כפים. וקס"ד דהכי פירושו כמו שאין לו כפים דאינו מניף כן נמי יש לו כפים אין תנופה מעכבת. דע"כ לא אתיא כרבנן דא"כ קרא דזאת תורת הנזיר למה לי דמג"ש דא' א' נפקא. אלא ע"כ ר"א היא ולא שמעי' דבתנופה מודה: דאלא הא דתניא זאת תורת בין שיש לו שער בין שאין לו שער. הכי נמי שבא להשוות יש לו לאין לו לומר דתגלחת לא מעכבא והתניא נזיר ממורט וכו' והוה מצי למפרך דע"כ לא בא להשוות יש לו לאין לו לומר דתגלחת לא מעכבא [לרבנן] מג"ש דא' א' נפקא. ולר' אליעזר תגלחת מעכבא. אלא ע"כ בא להשוות אין לו ליש לו מה יש לו צריך להעביר תער למר גם אין לו צריך להעביר תער על ראשו. והכא נמי נימא שבא להשוות אין לו כפים ליש לו כפים על זרועו כשאין לו כפים. אלא דניחא ליה לאוכוחי מברייתא דע"כ מקשי' אין לו ליש לו: והתניא ...מרים אינו צריך להעביר תער על ראשו. וב"ה אומרים צריך להעביר תער על ראשו. ה"ג ואמר ר' ...ך לב"ש צריך ואין לו תקנה. וה"פ אינו צריך להעביר תער על ראשו כי לא תועיל לו ההעברה ...יו. ולר"א דאמר תגלחת מעכבת אסור ביין לעולם ולרבנן לא קיים מצות גילוח. ולב"ה יש לו תקנה ...אשו. לר"א לשתות יין ולרבנן לקיים המצוה והכא א"א שבא להשוות יש לו לאין לו בין לב"ש בין ...לו שער יש לו תקנה ובאין לו שער אין לו תקנה ולב"ה לענין מה בא להשוות יש לו לאין לו הא ...ה שער בהדיא אלא ע"כ בא להשוות אין לו ליש לו ללמדך דאין לו צריך העברת תער וב"ה היא ...ת אין לו כפים ליש לו דצריך להניף בזרועו למר למצוה ולמר לעכב: והיינו דר' פרת הא דקאמר ...לו תקנה: אין לו טהרה עולמית דבעי' קרא כדכתיב: על מקומו. על מקום הבהן. לישנא אחרינא ... דר' אליעזר פשיטא וכו' נראה אעפ"י שקצר התלמוד ולא פי' דכר"א אתיא [ע"כ] צ"ל דכר"א ... משום דקאמר ואי אליבא דרבנן השתא יש לומר תגלחת וכו' פרי' (א) לא לאחר ולא מעכבא אפי' ...ורת הנזיר וכו' וס"ל דהכי פירושא כשם שבאין לו כפים דין הוא שמעכב (דתנופה) [דכל שאינו ...עכבת הכי נמי ב"ש לו מעכבת וקס"ד דע"כ לאו כר"א דא"כ לשתוק קרא מזאת תורה. ותיפוק ליה

פי' הרא"ש (המשך)

מאחר כל המעשי' אלא לאו רבנן ובתנופה מודו דמעכבא והא דאמרי רבנן אחר מעשה יחידי אחר שנזרק אחד מן הדמים קאמר ולעולם כל עבודות הקרבן מעכבות ואפי' תנופה דשמעי' ליה מזאת תורת הנזיר ואלא הא דתניא בין יש לו ש... בין אין לו הכי נמי דתגלחת מעכבת והתניא נזיר ממורט וכו' ואמר ר' אבינא מאי צריך לב"ה צריך ואין לו תקנה דכל שא... ראוי לבילה בילה מעכבת בו. וה"פ ב"ה א"י צריך להעביר וכו' כלומר נזיר צריך להעביר תער ולגלח שער ראשו וזה שנמר... שערותיו אין לו תקנה. הא לב"ש יש לו תקנה וה"פ בש"א אינו צריך להעביר תער ולגלח שער ראשו. אלא אף למורט יש ... תקנה בהעברת תער. וצ"ל להאי לישנא דטעם דב"ש משום דמשוי אין לו ליש לו שגם הממורט צריך להעביר תער ובריית... דזאת תורת הנזיר אתיא כב"ש והכא נמי בא להשוות אין לו כפים ליש לו לומר שצריך להניף בזרוע למר למצוה ולמ... לעכב ולא תדקדק מינה דתנופה מעכבת. ותימה דלמא לעולם בא להשוות יש לו לאין לו וכב"ה דאמר צריך ואין לו תק... ולאשמועינן דתגלחת מעכבת וי"ל דליכא לפרושי הכי דאי לרבנן הא אמרי תגלחת לא מעכבא מג"ש דאחר א' ואי לר"... מאחרי כל המעשים כולם נפקא ומיהו קשה קצת אהך סברא אמאי מייתי ברייתא דנזיר ממורט דבלא"ה היה יכול להקשו... דע"כ לא מצית להשוות יש לו לאין לו לומר שתגלחת מעכבא דאי לרבנן הא אמרינן תגלחת לא מעכבא ואי לר"א מאח... כל המעשים נפקא. ופליגא דר' פרת. הא דאמר ר' אבינא דלב"ש צריך ויש לו תקנה ואית דגרסי אמר ר' אבינא ותירוץ הו... וה"פ והתניא נזיר ממורט וכו' וב"ה צריך קס"ד צריך ויש לו תקנה אלמא פי' הברייתא הכי כשם שיש לו שער צריך להעב... תער כך אין לו צריך להעביר תער ואידך ברייתא נמי מפרשי' הכי כשם שיש לו כפים מניף למצוה כך אין לו מניף בזרוע... ודחי רבינא דמהכא לא תוכח דלא מעכבא דצריך ואין לו תקנה קאמר ב"ה וה"פ כשם שאין לו שער איכא עכובא דאין רא... לבילה כך יש לו איכא עיכובא ולעולם היקשי לך ולא מעכבא תנופה לרבנן. יק"ק דא"כ הך דבין יש לו שער אתיא כר"...

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ד], ב) יומא סא: [גם איתא בש"א צריך כו' וכ"ה בתוספתא ועי' תוס' במנחות נח: ד"ה ואיכא דזה מסוגיות הפוכות], ג) [כריתות טו: וש"נ], ד) נ"ל דתנן, ה) סנהדרין מה: פה. יומא סא: נגעים פי"ד משנה ט, ו) [גם זה הוא מסוגיות הפוכות כדאיתא בתוס' מנחות נח: ד"ה ואיכא], ז) [ראשו רפ"ט], ח) [יומא סא:].

◆

תורה אור השלם

1. זֹאת תּוֹרַת הַנָּזִיר אֲשֶׁר יִדֹּר קָרְבָּנוֹ לַייָ עַל נִזְרוֹ מִלְּבַד אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יָדוֹ כְּפִי נִדְרוֹ אֲשֶׁר יִדֹּר כֵּן יַעֲשֶׂה עַל תּוֹרַת נִזְרוֹ: במדבר ו כא

2. וְגִלַּח הַנָּזִיר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶת רֹאשׁ נִזְרוֹ וְלָקַח אֶת שְׂעַר רֹאשׁ נִזְרוֹ וְנָתַן עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר תַּחַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים: במדבר ו יח

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' לישנא אחרינא אמרי לה אמר רבא תנופה: (ב) רש"י ד"ה והיינו הד"א עם ד"ה ור' אליעזר וכו' משמע ל"א אמר רבא תנופה וכו' דלא מעכבא תקשי הא דתניא וכו' והא דקא קשיא לך דב"ש וב"ה איפכא וכו' על ראשו דעדיין: (ג) ד"ה ל"א אמר רב וכו' רבא: (ד) ד"ה ואם גילח וכו' על זבח כשר נמי נ"ב פי' ולעיל תנן אם גילח על אחד משלשתן יצא:

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מ"ט. מדשני קרא בזבחים. נ"ל על זבח תודת שלמיו:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' מ"ט דאמר קרא. נ"ב על זבח תודת שלמיו ולא כתיב שלמים. כך היתה גירסת התוס' וכ"ה בילקוט פ' נשא עכ"ל. א"מ ישעי"ה ודו"ק: ב] תוד"ה ונמצא פסול שנשפך כנ"ל: ג] ד"ה ר"ש אומר וכו' וצריך להביא אחר ושאר וכו' כנ"ל: ד] ד"ה ואם גלח אחר עשותו וכו' כנ"ל: ה] ד"ה מ"ט דאמר קרא על זבח תודת שלמיו ולא כתוב שלמים מדשני קרא בדיבוריה כנ"ל. א"מ:

◆

מוסף רש"י

צריך להעביר תער על ראשו. ביום מלאת ימי נזרו כדכתיב (במדבר ו) תער לא יעבור על ראשו עד מלאת, אבל ביום מלאת יגלח בתער (יומא סא.). אין לו טהרה עולמית. דנפקא קרא כדכתיב, ופליגא בה בסנהדרין (מה:) בפרק נגמר הדין (יומא סא.). הדרן עלך שלשה מינין

א) נראה דצ"ל פרשיה לה לעיל.